

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ HÀ

**CÔNG NGHIỆP NHÓM NGÀNH KHAI THÁC
VÀ SẢN XUẤT THÔ Ở THÁI NGUYÊN (2006 - 2016)**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

THÁI NGUYÊN - 2019

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ HÀ

**CÔNG NGHIỆP NHÓM NGÀNH KHAI THÁC
VÀ SẢN XUẤT THÔ Ở THÁI NGUYÊN (2006 - 2016)**

Ngành: LỊCH SỬ VIỆT NAM

Mã số: 8.22.90.13

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Hà Thị Thu Thủy

THÁI NGUYÊN - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan, đây là công trình nghiên cứu của cá nhân tôi. Các số liệu, tư liệu được sử dụng trong luận văn là trung thực, có nguồn gốc, xuất xứ rõ ràng. Những kết quả nghiên cứu trong luận văn chưa được công bố trong bất cứ công trình nào.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2019

Người thực hiện

Nguyễn Thị Hà

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới *PGS. TS Hà Thị Thu Thủy* đã tận tình hướng dẫn, tạo điều kiện giúp đỡ tôi hoàn thành công trình nghiên cứu này.

Tôi xin bày tỏ sự cảm ơn đối với Ban giám hiệu Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên, Ban chủ nhiệm Khoa Lịch sử, Khoa Sau đại học Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện và giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và nghiên cứu tại trường.

Tôi xin cảm ơn Ban lãnh đạo Sở Công Thương, Sở Tài nguyên Môi trường, Chi cục Thống kê Tỉnh Thái Nguyên, Thư viện tỉnh Thái Nguyên, Phòng kỹ thuật sản xuất mỏ than Khánh Hòa, mỏ than Núi Hồng, mỏ sắt Trại Cau, Công ty Gang thép Thái Nguyên...và các cá nhân đã giúp đỡ tôi trong quá trình đi thực tế tại địa phương và các cơ quan ban ngành.

Tôi cũng xin gửi lời cảm ơn đến gia đình, bạn bè, đã khích lệ, động viên và giúp đỡ tôi trong suốt thời gian hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2019

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Hà

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG	v
MỞ ĐẦU.....	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	2
3. Mục đích, đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	6
4. Nguồn tư liệu và phương pháp nghiên cứu	7
5. Đóng góp của luận văn	9
6. Cấu trúc của luận văn	9
Chương 1: ĐIỀU KIỆN PHÁT TRIỂN CÔNG NGHIỆP KHAI THÁC VÀ SẢN XUẤT THÔ Ở TỈNH THÁI NGUYÊN	10
1.1. Điều kiện tự nhiên	10
1.1.1. Vị trí địa lí, hành chính.....	10
1.1.2. Khí hậu và địa hình, địa chất	10
1.1.3. Tiềm năng khoáng sản.....	12
1.2. Điều kiện kinh tế, nguồn lao động.....	17
1.2.1. Cơ sở hạ tầng và tình hình phát triển kinh tế giai đoạn 2006 -2016	17
1.3. Các quan điểm phát triển công nghiệp khai thác của tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2006 -2016	24
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	26
Chương 2: HOẠT ĐỘNG KHAI THÁC VÀ SẢN XUẤT THÔ Ở THÁI NGUYÊN (2006 -2016).....	27
2.1. Công tác quản lý nhà nước về hoạt động khai thác khoáng sản trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên (2006 -2016).....	27

2.1.1. Công tác cấp phép hoạt động khoáng sản của tỉnh Thái Nguyên (2006 -2016)	27
2.1.2. Công tác thanh, kiểm tra, xử lý vi phạm pháp luật về khoáng sản.	29
2.2. Hoạt động khai thác khoáng sản và sản xuất thô ở tỉnh Thái Nguyên (2006 - 2016)	31
2.2.1. Hoạt động khai thác và chế biến than.....	31
2.2.2. Hoạt động khai thác và sản xuất thô nhóm khoáng sản kim loại và sắt.....	41
2.2.3. Hoạt động khai thác và sản xuất thô khoáng sản phi kim.	60
2.2.4. Hoạt động khai thác và chế biến khoáng sản làm vật liệu xây dựng thông thường.....	62
TIÊU KẾT CHƯƠNG 2	74
Chương 3: TÁC ĐỘNG CỦA CÔNG NGHIỆP NHÓM NGÀNH KHAI THÁC VÀ SẢN XUẤT THÔ ĐẾN TÌNH HÌNH KINH TẾ - XÃ HỘI TỈNH THÁI NGUYÊN (2006 - 2016).....	76
3.1. Tác động đến kinh tế - xã hội	76
3.2. Tác động đến môi trường	83
3.2.1. Ô nhiễm và làm thất thoát nguồn nước	85
3.2.2. Ô nhiễm không khí	88
3.2.3. Tác động đến môi trường đất.....	90
3.2.4. Tác động tới nguồn tài nguyên không tái tạo	94
TIÊU KẾT CHƯƠNG 3	97
KẾT LUẬN.....	99
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	103
PHẦN PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Cụm chữ cái viết tắt	Nội dung của cụm từ chữ cái viết tắt
CCN	Cụm công nghiệp
CP	Cổ phần
GP	Giấy phép
GTSXCN	Giá trị sản xuất công nghiệp
HĐND	Hội đồng nhân dân
KCN	Khu công nghiệp
KHCN & MT	Khoa học công nghệ và Môi trường
KLM	Kim loại màu
KTQD	Kinh tế quốc dân
MTV	Một thành viên
QĐ	Quyết định
TDMNPB	Trung du miền núi phía Bắc
TN & MT	Tài nguyên và môi trường
TNDB	Tài nguyên dự báo
TNHH	Trách nhiệm hữu hạn
TNHH TM	Trách nhiệm hữu hạn thương mại
TW	Trung ương
UBND	Ủy ban nhân dân
VLXD	Vật liệu xây dựng

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1. Thực trạng khai thác của các mỏ than trên địa bàn Thái Nguyên từ 2011 - 2017.....	41
Bảng 2.2. Thực trạng khai thác Vàng trên địa bàn Thái Nguyên từ 2011 - 2017	47
Bảng 2.3. Thực trạng khai Thiếc trên địa bàn Thái Nguyên từ 2011 - 2017	48
Bảng 2.4. Thực trạng khai thác Chì - Kẽm trên địa bàn Thái Nguyên từ 2011 - 2017.....	57
Bảng 2.5. Thực trạng khai thác Quặng sắt trên địa bàn Thái Nguyên từ 2011 - 2017.....	60

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Được xác định là trung tâm kinh tế, văn hóa, giáo dục, y tế của vùng trung du miền núi phía Bắc, được quy hoạch trong vùng Thủ đô Hà Nội, với vị trí địa lý, kinh tế, chính trị quan trọng, cùng hệ thống giao thông thuận lợi, Thái Nguyên đang là tỉnh có vai trò gắn kết cả vùng trung du miền núi phía Bắc với vùng đồng bằng Bắc bộ.

Là cánh chim đầu đàn của ngành công nghiệp nặng miền Bắc Việt Nam, Thái Nguyên được biết đến là địa phương mũi nhọn của miền Bắc trong phát triển công nghiệp luyện kim và khai khoáng, với trữ lượng vonfram lớn thứ 2 thế giới, Florit lớn nhất thế giới, than ở vị trí thứ 2 cả nước, ngoài ra còn có sắt, thiếc, chì, kẽm, vàng, đồng, titan... và các loại khoáng sản làm vật liệu xây dựng đều có trữ lượng cao. Hiện nay, Thái Nguyên đang là một trong những tỉnh đi đầu cả nước về công nghệ khai thác và chế biến khoáng sản với nhiều nhà máy có quy mô lớn áp dụng công nghệ tiên tiến của thế giới, như Nhà máy chế biến khoáng sản Núi Pháo. Bên cạnh đó, với nguồn tài nguyên sẵn có, Thái Nguyên cũng đầu tư, phát triển mạnh mẽ trong lĩnh vực thủy điện và nhiệt điện, đáp ứng nhu cầu điện năng tại chỗ và đóng góp cho lưới điện quốc gia.

Thái Nguyên đang có bước phát triển vượt bậc về kinh tế, tốc độ tăng trưởng kinh tế năm 2016 đạt 15,2%, giá trị kim ngạch xuất khẩu đạt trên 19 tỷ USD, đóng góp trên 10% tổng giá trị xuất khẩu của cả nước, giá trị sản xuất công nghiệp đạt khoảng 22 tỷ USD; từ những đột phá về cải thiện môi trường đầu tư, Thái Nguyên đang phát triển mạnh mẽ và trở thành điểm sáng trong cả nước về thu hút đầu tư với tổng vốn đầu tư đạt khoảng 15 tỷ USD. Trong 3 năm qua, Chỉ số năng lực cạnh tranh cấp tỉnh PCI của Thái Nguyên luôn đứng trong top 10 cả nước. Hiện nay, các tập đoàn kinh tế lớn, có uy tín trong và ngoài nước đã đến Thái Nguyên đầu tư, môi trường đầu tư ngày càng sôi động, trở thành đòn bẩy để Thái Nguyên tiếp tục cải cách sâu rộng, phát triển nhanh, bền vững. Cùng với đó, việc bảo đảm quốc phòng - an ninh, trật tự an toàn xã hội và thực hiện tốt

công tác an sinh xã hội, đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân ngày càng được cải thiện, chất lượng cuộc sống của người dân ngày một nâng cao.

Trong những năm qua, với nỗ lực của các cấp ủy đảng, chính quyền cùng các doanh nghiệp và toàn thể nhân dân, tỉnh Thái Nguyên dần trở thành điểm sáng về phát triển kinh tế của cả nước, trong đó nổi bật là việc thu hút đầu tư, của các nhà đầu tư lớn, có tiềm lực tài chính, kinh nghiệm, uy tín cả trong và ngoài nước. Hiện nay, trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên có khoảng 5.000 doanh nghiệp lớn nhỏ, trong đó có khoảng 900 dự án đang còn hiệu lực với tổng số vốn đầu tư khoảng 15 tỷ USD, trong đó có trên 120 dự án FDI với tổng số vốn đăng ký khoảng 7,2 tỷ USD. Tỉnh đang thu hút nhiều doanh nghiệp, doanh nhân từ Hàn Quốc, Nhật Bản, Pháp, Bỉ, Đức... đến tìm hiểu đầu tư, đặc biệt là đối với công nghiệp nhóm ngành khai khoáng.

Công nghiệp khai khoáng là ngành kinh tế quan trọng và chủ đạo của Thái Nguyên nên thu hút sự quan tâm của nhà nghiên cứu. Tuy nhiên chưa có đề tài nào đi sâu nghiên cứu một cách toàn diện về công nghiệp nhóm ngành khai thác và sản xuất thô ở Thái Nguyên giai đoạn 2006 - 2016. Vì vậy, đi sâu nghiên cứu về công nghiệp nhóm ngành khai thác và sản xuất thô ở tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2006 - 2016 là việc cần thiết, hơn nữa bản thân tôi được lớn lên, học tập và công tác trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên, chứng kiến những thăng trầm về sự phát triển kinh tế của tỉnh Thái Nguyên, tôi đã chọn đề tài ***“Công nghiệp nhóm ngành khai thác và sản xuất thô ở tỉnh Thái Nguyên (2006 - 2016)”*** với mong muốn góp phần nhỏ bé vào công cuộc xây dựng, phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của tỉnh Thái Nguyên.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Tỉnh Thái Nguyên và nguồn tài nguyên khoáng sản cũng như sự đầu tư khai thác của các công ty hoạt động khoáng sản được các nhà khoa học đặc biệt quan tâm. Vì vậy ngoài các công trình công trình nghiên cứu của người Pháp đối với hoạt động khoáng sản tại Thái Nguyên thời Pháp thuộc, thời hiện đại có nhiều công trình khoa học nghiên cứu liên quan đến công nghiệp nhóm ngành khai thác tại tỉnh Thái Nguyên.